

Załącznik do Uchwały Nr.....

Rady Powiatu w Węgorzewie

z dnia.....



**„POWIATOWY PROGRAM NA RZECZ
POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA
SPOŁECZNEGO I ZAWODOWEGO OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE
WĘGORZEWSKIM NA LATA 2024 – 2028”**



WPROWADZENIE

Jednym z najbardziej niepokojących problemów społecznych ostatnich lat, nie tylko w powiecie, w województwie i kraju, ale i na całym świecie, jest wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami. Wiąże się to w głównej mierze z wydłużeniem średniej długości życia, które niesie za sobą pogorszenie sprawności fizycznej i psychicznej. Jednak, problem niepełnosprawności dotyka również osoby w młodym wieku, a nawet dzieci, spowodowanej wadami wrodzonymi, chorobami przewlekłymi czy wypadkami. Bez względu na przyczynę jest ona ważnym problemem społecznym. Nie ma jednej jednoznacznej definicji niepełnosprawności.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r. podjął uchwałę „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych” regulującą prawa osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z definicją zawartą w Kartie Praw Osób Niepełnosprawnych: **„Niepełnosprawni są to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.**

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) zawęża powyższą definicję określając: **„niepełnosprawność – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.**

Według definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia niepełnosprawność to ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu.

Najczęściej przyjmuje się dwa rodzaje kryterium uznawania kogoś za osobę niepełnosprawną:

- biologiczne – czyli uszkodzenie narządów i ich czynności, powodujące naruszenie lub obniżenie ich sprawności funkcjonowania, a co za tym idzie – obniżenie funkcjonowania całego organizmu;
- społeczne – wskazujące na konsekwencję tego uszkodzenia i obniżenie sprawności w różnych sferach życia.

Niepełnosprawność według WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) wyróżnia:

- niesprawność (impairment) – każda utrata sprawności lub niepełnosprawność w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

- niepełnosprawność (disability) – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handi -cap) ułomność określonej osoby wynikające z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych podkreśla, że niepełnosprawność nie wynika z dysfunkcji zdrowotnej, a z interakcji pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowych, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi.

Zgodnie z klasyfikacją GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie, które nie posiadają, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się, jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, stałych lub przejściowych. Niepełnosprawność nie powinna być postrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, a barier, które napotykają osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Osoby o ograniczonej sprawności zarówno intelektualnej, jak i fizycznej narażone są na dyskryminację oraz wykluczenie społeczne, gospodarcze czy polityczne. Zadaniem jednostek administracyjnych jest dążenie do wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami eliminowanie barier ograniczających ich poprawne funkcjonowanie.

Realizując obowiązek wynikający z art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2023 poz. 100 z późn. zm.):

„Do zadań powiatu należy:

1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,*
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,*

c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych

opracowano niniejszy dokumentu. Jest on kontynuacją i rozwinięciem wcześniej podjętych przez powiat działań na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in. programu obowiązującego do 2023 roku. Formułując cele i kierunki działań wobec osób niepełnosprawnych na najbliższe pięć lat uwzględniono potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Aby móc poprawić jakość i komfort życia społecznego i zawodowego, a także ich rodzin i opiekunów konieczne jest wspólne działanie jednostek samorządu terytorialnego, instytucji, pracodawców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz społeczności.

„Powiatowy Program na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Węgorzewskim na lata 2024-2028” określa cele polityki społecznej powiatu węgorzewskiego wobec osób z niepełnosprawnościami, w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Ma on na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności we wszystkich obszarach życia. Program skierowany jest do osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących powiat węgorzewski.

ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWOŚCI

W polskim systemie prawnym funkcjonują obecnie dwa podstawowe systemy orzekania:

1. zaliczenie do jednego ze stopni niepełnosprawności – na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100);
2. orzekanie o niezdolności do pracy – na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.).

1. Orzekanie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności

Na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji można uzyskać orzeczenie o zaliczeniu do:

- znacznego;
- umiarkowanego;
- lekkiego;

stopnia niepełnosprawności.

W zależności od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz jej wpływu na zdolność do pracy oraz ewentualny obowiązek sprawowania opieki lub pomocy innym osobom można zostać zaliczonym do jednego z tych stopni niepełnosprawności.

Mianowicie do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczane są osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Natomiast do **umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** zostaną zaliczone osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Z kolei **lekki stopień niepełnosprawności** orzekany jest w stosunku do osób z naruszoną sprawnością organizmu, powodująca w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności wydają (w składzie co najmniej 2-osobowym) zespoły orzekające:

- w I instancji powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności;
- w II instancji wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Orzeczenia wydawane są na wniosek osoby zainteresowanej – do wniosku należy dołączyć wszelką dokumentację medyczną, potwierdzającą posiadane schorzenie. Właściwość miejscową zespołu określa się na podstawie miejsca stałego pobytu. Przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r., poz. 857 z późn. zm.) regulują kwestie związane z orzekaniem o niepełnosprawności. Orzeczenie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności stanowi podstawę do korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, w tym na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r. nr 17 poz. 162 z późn. zm.) osoby, które nie ukończyły 16 roku życia uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności psychicznej lub fizycznej, której okres trwania przewiduje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę lub uszkodzenie organizmu, powodując konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub

pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

2. Orzekanie o niezdolności do pracy

Na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych można uzyskać orzeczenie o niezdolności do pracy – **całkowitą bądź częściową**, które stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia (renty). Orzeczenie o niezdolności do pracy wydawane jest wyłącznie w celach rentowych.

Niezdolność do pracy definiowana jest jako utrata zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu oraz brak rokowań odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Za osobę **całkowicie niezdolną do pracy** uznaje się osobę, która utraciła zdolność do jakiegokolwiek pracy, a za osobę **częściowo niezdolną do pracy** uznaje się osobę, która w znaczącym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

1. GŁÓWNY CEL PROGRAMU

„Powiatowy Program na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Węgorzewskim na lata 2024-2028” zmierza do zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami godnego funkcjonowania we wszystkich sferach życia, tj: poprawie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w swoim najbliższym środowisku, udział w życiu społecznym, „odnajdowanie się” w pomocy instytucjonalnej, czy podjęcie zatrudnienia.

Prowadzenie właściwej polityki społeczno – ekonomicznej wobec osób z niepełnosprawnościami wymaga systematycznych działań, które powinny być prowadzone przez samorząd i jego jednostki organizacyjne. W oparciu o powyższe założenia, Program wyznacza cele oraz wyznacza kierunki działania względem osób z niepełnosprawnością, aby zapewnić godne życie, a także pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z ich stanu zdrowia. Działania zrealizowane w ramach Programu zmierzają do rehabilitacji i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami w aspekcie społecznym, zawodowym oraz podnoszenia ich świadomości w zakresie przysługujących im praw, eliminacji zjawiska dyskryminacji i wykluczenia społecznego. Potrzeba przeciwdziałania negatywnym zjawiskom dotyczącym osoby z niepełnosprawnościami w naszym powiecie, jest uzasadnieniem na uwzględnienie w polityce społecznej samorządu lokalnego, działań określonych w niniejszym programie.

Celem głównym „Programu na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Węgorzewskim na lata 2024-2028” jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, oraz zwiększenie aktywności zarówno społecznej, jak i zawodowej w/w osób w Powiecie Węgorzewskim.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Poniżej przedstawiono cztery cele szczegółowe oraz kierunki działań niezbędne do ich realizacji:

1. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w swoim najbliższym środowisku.
2. Udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.
3. Pomoc instytucjonalna,
4. Zatrudnienie i samo zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami,

Do każdego z celów szczegółowych wyznaczono działania strategiczne.

CEL SZCZEGÓŁOWY I. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w swoim najbliższym środowisku.

Działanie 1. Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami ich podstawowych potrzeb poprzez dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych jak np. pieluchomajtki, aparaty słuchowe, wózki inwalidzkie, protezy, materace przeciwodleżynowe itp. umożliwi tym osobom lepsze funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. Dzięki posiadaniu aparatu słuchowego, protezy, czy wózka inwalidzkiego itp, osoby niepełnosprawne często przełamują w sobie wewnętrzną barierę, co może ostatecznie może doprowadzić do i „wyjścia” poza miejsce zamieszkania. Poprzez kontakt z innymi ludźmi, stają się odważniejsze, nabierają pewności siebie i zapominają o swoich niedoskonałościach. Kolejnym etapem w przypadku takich osób może być znalezienie zatrudnienia.

Działanie 2. Likwidacja barier funkcjonalnych.

Osoby z niepełnosprawnościami często napotykać na bariery, które utrudniają im normalne funkcjonowanie. Łazienki niedostosowane do ich dysfunkcji, schody lub zbyt wąskie drzwi, przez które nie mogą przejechać wózkiem inwalidzkim, piece węglowe ogrzewania centralnego, których osoby z niepełnosprawnościami nie są w stanie obsłużyć, czy niedostosowane pojazdy itp. stanowią dużą barierę, której osoby z niepełnosprawnościami nie

potrafią samodzielnie pokonać zarówno ze względu na swoje dysfunkcje, jak i na środki finansowe.

Dzięki przystosowaniu pomieszczeń mieszkalnych, sprzętu domowego do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami nastąpi zmniejszenie ich dysfunkcji i umożliwi w znacznym stopniu funkcjonowanie w najbliższym środowisku. Również zakup sprzętu elektronicznego umożliwi rozwój w/w osobom oraz ułatwi kontakt ze światem zewnętrznym. Likwidowanie w/w barier umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobom z niepełnosprawnościami wykonywać podstawowe, codzienne czynności i ułatwi kontaktów z otoczeniem.

CEL SZCZEGÓŁOWY II. UDZIAŁ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Działanie 1. Likwidacja barier funkcjonalnych poza miejscem zamieszkania.

Osoby z niepełnosprawnościami chcąc sprawnie funkcjonować w społeczeństwie napotykają szereg barier. Są to bariery wynikające zarówno z problemów w sposobie przemieszczania się (np. brak dostosowanego pojazdu do ich dysfunkcji, brak prawa jazdy), jak i niedostosowania budynków użyteczności publicznej (brak podjazdów, wind). Powoduje to, że osoby z niepełnosprawnościami są zależne od opiekunów i często pozostają w domach nie włączając się w życie społeczne.

W związku z powyższym istotne jest podejmowanie działań zmierzających do usuwania barier komunikacyjnych i transportowych, które uniemożliwiają lub w znacznym stopniu utrudniają osobom z niepełnosprawnościami normalne funkcjonowanie w społeczeństwie. Należy zatem podejmować działania, które powinny przyczynić się do poprawy dostępności do szeroko pojętego otoczenia dla osób z niepełnosprawnościami i to zarówno w odniesieniu do środków transportu, barier architektonicznych jak i dostępności do informacji i nowych technologii.

Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. wymogła na instytucjach użyteczności publicznej dostosowanie nie tylko budynków pod kątem dostępności architektonicznej, ale również informacyjnej (np. dostosowanie stron internetowych, pomoc tłumacza języka migowego). Dzięki temu zarówno osoby z niepełnosprawnościami (dysfunkcja wzroku, słuchu, ruchu itp.) ale i osoby ze szczególnymi potrzebami mogą samodzielnie funkcjonować i załatwiać sprawy w urzędach, szkołach, kościołach itp.

Działanie 2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnus rehabilitacyjny jest formą aktywnej rehabilitacji połączonej z wypoczynkiem. Jego celem jest przede wszystkim poprawa ogólnej sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań u osób z niepełnosprawnościami. Turnusy ułatwiają osiągnięcie lub utrzymanie niezależności funkcjonowania, dzięki której możliwe jest aktywne uczestnictwo w życiu rodzinnym i społecznym, gdyż zabiegi przeprowadzane podczas turnusów eliminują częściowo lub całkowicie ograniczenia. Ponadto nawiązywanie nowych kontaktów sprzyja integracji społecznej co pozytywnie wpływa na odnajdywanie się w społeczeństwie. W związku z powyższym duże znaczenie ma informowanie członków rodzin osób z niepełnosprawnościami jak ważne jest uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym oraz jak ważny jest współdziałanie członków rodziny w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami.

Działanie 3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób

Uczestnictwo w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, sportowym oraz w turystyce i rekreacji jest istotne dla osób niepełnosprawnych, gdyż często nieświadomie przyspiesza proces integracji społecznej. Upowszechnianie uczestnictwa w imprezach sportowych pozwoli nabywać i podnosi sprawność fizyczną osób z niepełnosprawnościami. Rozpowszechnianie kultury wśród niepełnosprawnych umożliwi tym osobom korzystanie z dóbr dziedzictwa narodowego o szerokich walorach poznawczych i kształcących. Turystyka stanowi aktywne formy spędzania wolnego czasu poprzez wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania, czy też wędrowki krajoznawcze. Rekreacja umożliwi osobom z niepełnosprawnościami wytchnienie i odpoczynek. Zapobiegając przemęczeniu organizmu oraz posłuży tym samym ochronie zdrowia.

Ponadto aktywność i uczestnictwo i sukcesy w życiu publicznym są źródłem satysfakcji, wzrostu tożsamości i autonomii osób z niepełnosprawnościami oraz wpływają na wzrost samooceny. Co przekłada się również na inne postrzeganie osób z niepełnosprawnościami przez społeczeństwo.

Działanie 4. Realizacja programu „Aktywny samorząd”

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji;
- wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Program składa się z dwóch głównych części: z Modułu I i Modułu II.

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, osób niepełnosprawnych w następujących obszarach:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego);

Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu);

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk);

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;

Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku);

Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy);

Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym);

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania);

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką, pomoc adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka).

Modułu II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, który jest adresowany do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w:

- w szkole policealnej;
- w kolegium;
- w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktorskie albo doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także do osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

Działanie 5. Realizacja programu PFRON „Wyrównywanie różnic między regionami III”

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1, pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) realizowany jest program „Wyrównywania Różnic Między Regionami III”.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Celami operacyjnymi programu są:

- przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki;

- zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;
- zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nowotworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych;
- zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
- zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby niepełnosprawne;
- zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują;
- zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Adresatami pomocy mogą być dla:

- obszaru A (zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych) - zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- obszaru B (likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – gminy, powiaty lub podmioty, które prowadzą placówki edukacyjne lub środowiskowe domy samopomocy;
- obszaru C (tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych) – gminy, powiaty, organizacje pozarządowe;
- obszaru D (likwidacja barier transportowych):
 - placówki służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzone przez: organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego;
 - jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej;
 - gminy, które dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych) – gminy, powiaty oraz organizacje

pozarządowe;

- obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) - jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe;
- obszaru G (skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych) - powiaty.

CEL SZCZEGÓŁOWY III. POMOC INSTYTUCJONALNA

Działanie 1. Uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w Powiatowym Domu Samopomocy w Węgorzewie.

Osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi, tj. upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym, umiarkowanym i lekkim, chorzy psychicznie w powiecie węgorzewskim mogą liczyć na pomoc PDS w Węgorzewie. Poprzez uczestnictwo w zajęciach osoby nabywają umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, kontaktów z innymi ludźmi. Osoby z niepełnosprawnościami uczą się między innymi jak sprzątać, myć naczynia, nabywają umiejętności z zakresu obsługi urządzeń gospodarstwa domowego. Uczą się także przygotowywać proste dania obiadowe i przekąski, a także robić przetwory. Uczą się szyć, malować, korzystać z komputera. Ich prace artystyczne są doceniane w lokalnym środowisku. Przez co osoby z niepełnosprawnościami czują się dowartościowane i nabierają pewności siebie.

Przebywanie w PDS zapobiega społecznej izolacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działanie 2. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olszewie Węgorzewskim.

Osoby niepełnosprawne o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (ze wskazaniem w orzeczeniu do uczestnictwa w WTZ), które chcą podjąć zatrudnienie lecz ze względu na brak umiejętności zawodowych lub na strach przed dużymi zmianami w ich życiu mogą liczyć na uczestnictwo w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Olszewie Węgorzewskim. Zadaniem WTZ jest stworzenie osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Uczestnicy WTZ poprzez uczestnictwo w terapii zajęciowej w 7 pracowniach mają możliwość odkrycia i/lub usprawnienia swoich umiejętności, które mogłyby zastosować znajdując zatrudnienie.

Działanie 3. Korzystanie z pomocy Poradni Psychologiczno-pedagogicznej w Węgorzewie oraz pobieranie edukacji w SOSW w Węgorzewie.

Rodzice dzieci niepełnosprawnych mogą uzyskać pomoc w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Węgorzewie. Porania wydaje opinie na temat dziecka, stawia diagnozy oraz prowadzi terapie. Ponadto wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Na terenie Powiatu Węgorzewskiego funkcjonuje **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy**, gdzie dzieci i młodzież posiadająca skierowanie starosty oraz orzeczenie kwalifikacyjne do kształcenia specjalnego może pobierać naukę pod okiem specjalistów. W ramach ośrodka działa:

- Przedszkole niepubliczne "JESTES", które przyjmuje dzieci lat z autyzmem, niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną w wieku od 2,5 do 6, zapewniając im fachową opiekę. Przedszkole działa w trybie ciągłym przez cały rok .

- Szkoła Podstawowa Specjalna, dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi

- Branżowa Szkoła Specjalna dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem, niepełnosprawnością sprzężoną oraz za zgodą m.in. dyrektora z innymi dysfunkcjami.

- Szkoła Przynajmniej do Pracy - dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi.

- internat - dostępny dla wszystkich chętnych wychowanków Ośrodka. Oferuje dobrze wyposażoną bazę socjalną, koła zainteresowań oraz całodzienne wyżywienie.

Działanie 4. Korzystanie przez osoby z niepełnosprawnościami z całodobowej opieki Domu Pomocy Społecznej w Węgorzewie

W Powiecie Węgorzewskim funkcjonuje całodobowa placówka dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną. Osoby mieszkające w DPS w zależności od stanu zdrowia są aktywizowane poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju zajęciach. W DPS prowadzone są zajęcia: zajęcia plastyczne, muzyczne, z zakresu samoobsługi, organizowane są spacer, wycieczki oraz zajęcia w salach ćwiczeń i terapia zajęciowa. W okresie wiosenno-letnim organizowane są też gry i zabawy na świeżym powietrzu. Podniesieniu sprawności służą też drobne prace porządkowe wykonywane przez mieszkańców na terenie placówki np. grabienie liści, porządkowanie chodników, dbanie o zielen itp. Przebywający w DPD biorą również udział w konkursach i imprezach sportowych, gdzie odnoszą sukcesy, co motywuje ich do dalszych aktywności i buduje w nich przekonanie, że też mogą odnosić sukcesy.

Osoby z niepełnosprawnościami przebywające w DPS mają zapewnione wyżywienie, rehabilitację, opiekę medyczną oraz duszpasterską.

Działanie 5. Korzystanie z pomocy asystenta osób niepełnosprawnych

W Powiecie Węgorzewskim od 2023 r. funkcjonuje program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Może być realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz gminne ośrodki pomocy społecznej. Osoby z niepełnosprawnościami posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, które wymagają usług asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym mogą nieodpłatnie otrzymać pomoc, w zależności od stopnia niepełnosprawności 360 - 480 godzin rocznie.

Działanie 6. Korzystanie z programu „Opieka wytchnieniowa”

W Powiecie Węgorzewskim realizowany jest program – „Opieka wytchnieniowa”. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów osób wysoko zależnych poprzez odciążenie i wsparcie w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. W/w program realizowany jest przez MGOPS w Węgorzewie.

Program skierowany jest do zamieszkujących gminę Węgorzewo opiekunów osób w wysokim stopniu zależnych oraz osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia, ponieważ posiadają one niepełnosprawności sprzężone oraz problemy z mobilnością i komunikacją. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności ze szczególnymi wskazaniem lub osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również z orzeczeniami równoważnymi, którzy zamieszkują we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną, która stale przebywa w domu, poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej.

Gmina Węgorzewo realizuje Program w formie świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością i jej członka rodziny lub opiekuna znajdujących się we wspólnym gospodarstwie domowym.

Usługę opieki wytchnieniowej realizują opiekunki zatrudnione w Punkcie Opieki nad Chorym w Domu.

Uczestnik programu za usługę opieki wytchnieniowej nie ponosi odpłatności.

Uwzględniając potrzeby, stan zdrowia oraz sytuację życiową uczestników Programu usługi opieki wytchnieniowej realizowane są w zależności od zgłaszanych potrzeb, w szczególności między innymi poprzez następujące zadania:

- wsparcie psychiczne osób obciążonych emocjonalnie,
- odciążenie fizyczne i psychiczne od codziennych obowiązków opiekunów osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie czasu na odpoczynek psychiczny i fizyczny opiekunów, pomoc w kąpielach i ubraniu osoby z uszkodzeniem narządu ruchu,
- zmiana bielizny pościelowej i osobistej osoby z niepełnosprawnością,
- podgrzanie oraz podanie posiłku dla osoby niepełnosprawnej,
- czytanie książek lub inne zajęcia rekreacyjne dla dzieci z niepełnosprawnością,
- organizacja czasu wolnego,
- spacerowanie oraz spędzanie czasu na świeżym powietrzu,
- nadzór nad osobą niepełnosprawną i dzieckiem w czasie wolnym.

W rezultacie opiekunowie mogą dysponować większym czasem dla siebie, który można mogło przeznaczyć na regenerację sił, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Efektem trwałym będzie ponadto podwyższenie ich komfortu psychicznego oraz niedopuszczenie do negatywnego efektu jakim jest wypalenie opiekunów. W konsekwencji opiekunowie z większym zaangażowaniem i wytrwałością sprawują codzienną opiekę nad osobą ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Poprzez wprowadzenie nowej osoby do środowiska dzieci z niepełnosprawnością intelektualną uzyskana jest trwała poprawa w obrębie otwartości i zaufania dzieci z niepełnosprawnością wobec osób spoza kręgu rodziny.

CEL SZCZEGÓŁOWY IV. ZATRUDNIENIE I SAMOZATRUDNIENIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Znalezienie zatrudnienia jest celem działań podejmowanym w ramach rehabilitacji zawodowej. Rehabilitacja zawodowa polega na uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystania z poradnictwa, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. W efekcie ma to doprowadzić do usamodzielnienia się osób z niepełnosprawnościami, dając im poczucie materialnej niezależności i społecznej użyteczności.

Podjmując zatrudnienie w/w osoby mogą liczyć na pomoc Powiatowego Urzędu Pracy w Węgorzewie. Ze względu na źródło finansowania mogą to być środki PFRON lub inne środki finansowe PUP.

Największą grupę wśród osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy stanowią osoby z lekkim oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.- czyli osoby, które mogą zostać zaktywizowane zawodowo.

Największą grupę wśród osób z niepełnosprawnością stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym, natomiast najmniejszą z wykształceniem pomaturalnym/policealnym. W związku z powyższym wskazane jest podnoszenie kwalifikacji przez osoby z niskim wykształceniem.

Działanie 1. Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami ze środków PFRON.

Osoby z niepełnosprawnościami chcące podjąć aktywność zawodową mogą liczyć na to, że pracodawca zatrudniając je może otrzymać z PUP:

1. Zwrot kosztów w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osób na nich zatrudnionych.
2. Zwrot kosztów doposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
3. Zwrot kosztów zatrudnienia, szkoleń pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.
4. Zwrot poniesionych kosztów szkoleń.
5. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych, poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (np. staże).

Pracodawca oferując osobie z niepełnosprawnościami poszukującej pracy i nie pozostającej w zatrudnieniu staż lub inną formę wsparcia może przyczynić się do odkrycia w tej osobie wartościowego pracownika. Zatrudniając takiego pracownika może otrzymać wsparcie z Powiatowego Urzędu Pracy aby dostosować stanowisko pracy tak aby osoba mimo swoich dysfunkcji mogła wykonywać swoje obowiązki. Pracownik z niepełnosprawnościami może również liczyć na pomoc osoby zatrudnionej do tego celu. Daje to szansę wykazania się osobie, która ma duże utrudnienia w wykonywaniu pracy samodzielnie. Aby pracownik stał się bardziej samodzielny i niezależny w czasie wykonywania swoich obowiązków pracodawca może odpowiednio wyposażyć stanowisko pracy.

Również osoby niepełnosprawne dążące do samozatrudnienia mogą bezpośrednio zwracać się o wsparcie do Powiatowego Urzędu Pracy w celu uzyskania:

1. Dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.
2. Jednorazowego dofinansowania ze środków Funduszu na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej.

PUP chcąc podnosić lub zmieniać kwalifikacje osób z niepełnosprawnościami lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, a zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia może inicjować i organizować szkolenia.

Działanie 2. Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami ze środków innych niż PFRON.

Powiatowy Urząd Pracy dążąc do zmniejszenia liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy prowadzi działania zmierzające do aktywizacji zawodowej tych osób poprzez:

1. Staże zawodowe
2. Doradztwo zawodowe

W związku ze spadkiem liczby osób z niepełnosprawnościami, znajdujących zatrudnienie należy informować społeczeństwo o możliwości skorzystania przez w/w osoby z możliwości wsparcia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy.

W ramach doradztwa zawodowego osoby z niepełnosprawnościami otrzymują pomoc, która może posłużyć do trafnego wyboru zawodu, stanowiska pracy. Doradca zawodowy ułatwia ocenę własnych możliwości, predyspozycji, lepszego zrozumienia funkcjonowania w środowisku zawodowym.

Doradztwo zawodowe przeprowadzane przez PUP ma formę wsparcia indywidualnego (indywidualne spotkania z osobą rozeznająca ścieżkę życia zawodowego), jak i grupowego (spotkania w grupie).

Osoby z niepełnosprawnościami powiatu węgorzewskiego aby podnieść swoje kwalifikacje i z czasem znaleźć stałe zatrudnienie mogą skorzystać ze staży oferowanych przez PUP. W trakcie trwania stażu osoba z niepełnosprawnościami ma możliwość nabycia praktycznych umiejętności, niezbędnych do podjęcia pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy.

Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu węgorzewskiego mogą również otrzymać dofinansowanie do rozpoczęcia działalności, natomiast pracodawcy dofinansowanie do utworzenia stanowiska pracy lub zatrudnienia subsydiowanego.

Celem pomocy udzielanych osobom z niepełnosprawnościami jest spadek liczby osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz jak najwyższe zatrudnienie wśród tych osób. Wpływa to korzystnie na ich niezależność i autonomię.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Zakres realizacji działań ujętych w programie w znacznej części uzależniony będzie od wielkości środków finansowych:

- własnych podmiotów realizujących zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- innych źródeł.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania zawarte w Programie, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Od wielkości tych środków, przyznawanych co roku według algorytmu, zależy zakres realizacji zaplanowanych w Programie działań.

HARMONOGRAM

Powiatowy program ma charakter ramowy, natomiast poszczególne działania, sposób i czas ich realizacji, podmioty realizujące oraz źródła finansowania określa harmonogram, stanowiący załącznik do niniejszego Programu.

REALIZATORZY:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Węgorzewie,

PODMIOTY WSPÓŁCZESTNICZĄCE W REALIZACJI PROGRAMU:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Starostwo Powiatowe w Węgorzewie,
- Urząd Gminy w Pozezdrzu, Urząd Miejski w Węgorzewie, Urząd Gminy w Budrach,
- MGOPS w Węgorzewie, GOPS w Budrach, GOPS w Pozezdrzu,
- Szkoły,
- Organizacje pozarządowe,
- Przedsiębiorcy.

ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Węgorzewskim na lata 2024-2028 jest planem działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Program może się zmieniać w sposób ciągły zgodnie z zachodzącymi zmianami i panującymi warunkami.